

Ľutina, 4 II 2018

Čítania: Rim 8, 31b-39; Mk 4, 35-41

Drahý otec arcibiskup Ján – prešovský metropolita,
drahý pán nuncius,
drahí bratia biskupi, arcibiskupi a kňazi,
drahé rehoľné sestry, drahí seminaristi,
drahí bratia a sestry!

1. „Čím sa odvd'ačím Pánovi za všetko, čo mi dal?“ (Ž 116, 12). Táto otázka žalmistu sa dnes rodí v srdciach nás všetkých, preto ju spoločne mnohokrát opakujeme a prednášame nášmu Stvoriteľovi a Spasiteľovi, Pánovi ľudských dejín a osudov.

„Čím sa odvd'ačím Pánovi za všetko, čo mi dal?“ Keď dnes vyslovujeme tieto slová, osobitne myslíme na celé obdobie dvesto rokov, ktoré uplynulo od vzniku Prešovskej eparchie. Pamäťou siahame aj do roku 1968, v ktorom vtedy už vo svojich základoch chvejúci sa komunistický režim bývalého Československa dovolil vyjsť z katakomb Gréckokatolíckej cirkvi, ktorú ten istý neľudský systém odsúdil na smrť a nebytie. Od tejto udalosti uplynulo pol storočia. Napokon si práve dnes spomíname a ďakujeme Bohu za povýšenie Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku na metropolitnú cirkev *sui iuris*. Pred desiatimi rokmi to ustanovil pápež Benedikt XVI., ktorý zároveň menoval eparchiálneho prešovského biskupa Jána Babjaka za prvého prešovského arcibiskupa metropolitu. Pre celkový obraz ešte dodajme, že ho pred pätnástimi rokmi, 6 januára, na slávnosť Zjavenia Pána, svätý Ján Pavol II vysvätil za biskupa v Bazilike svätého Petra v Ríme. Bola to posledná biskupská vysviacka, ktorú udelil Svätý Otec. O dva roky neskôr odišiel do Otcovho domu.

2. Gréckokatolícka cirkev na Slovensku je živou súčasťou Kristovej Cirkvi, ktorá je spoločenstvom učeníkov ukrižovaného a zmŕtvychvstalého Pána. Do tohto spoločenstva patria všetky národy a jazyky, kultúry a tradície podľa Ježišovej vôle, ktorý, keď odchádzal do neba, zveril apoštolom najdôležitejšiu úlohu: „Choďte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu!“ (Mk 16, 15). Po celé roky biskupi a kňazi, zasvätené osoby a celý Boží ľud písali stránky živej histórie vašej Gréckokatolíckej cirkvi. Tieto stránky písali svojou vierou, nádejou a láskou. Neraz to bola história plná drámy, pretože za vernosť Bohu, evanjeliu, Apoštolskej stolici a

rímskemu biskupovi bolo treba platiť vysokou cenou prenasledovania, utrpenia a uponižovania, dokonca aj cenou smrti. Celú pravdu o tejto histórii pozná Boh, ktorý preniká myseľ a srdce človeka, ktorý posilňuje ľudí, aby vydávali heroické svedectvo viery.

Na hrdinstvo vyznávačov a mučeníkov Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku sa nezabudlo. Dnes sa táto cirkev teší z povýšenia k sláve oltára troch blahoslavených, spomedzi nich dvoch biskupov mučeníkov, Pavla Gojdiča a Vasil'a Hopku. Vďaka obeti ich života a tiež vďaka znášaniu prenasledovania, utrpenia a obetí mnohých kňazov, zasvätených osôb a laikov, vaša cirkev vybudovala mocný základ svojej evanjeliovej totožnosti a vernosti. Máte sa na koho odvolávať a máte u koho hľadať príhovor pred trónom Najvyššieho. Máte v kom hľadať vzor pre osobné postoje vernosti v nových časoch, voči novým výzvam súčasného sveta.

3. K hlbšiemu pohľadu na dejiny Cirkvi, aj na dejiny Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, a tiež k pohľadu na naše osobné skúsenosti, nám pomáha Božie slovo. Osvecuje temnotu ľudskej existencie. Ono je svetlom na našich cestách života, kde nám nechýbajú ťažkosti a utrpenia, ktoré sú vpísané do osudu človeka. Často náš osobný a spoločenský život pripomína situáciu Ježišových učeníkov opísanú v evanjeliu, ktoré sme čítali. V noci sa plavili spolu so svojím Majstrom cez Galilejské jazero. „Tu sa strhla – ako zapísal evanjelista Marek – veľká víchrica a vlny sa valili na loď, takže sa loď už naplňala“ (Mk 4, 37). Najviac prekvapuje fakt, že v tom istom čase Ježiš pokojne spal v zadnej časti lode. Preto ho vydesení učeníci zobudili a povedali mu: „Učiteľ, nedbáš o to, že hynieme?“ (Mk 4, 38). A on jedným slovom utíšil búrku, po ktorej nastalo veľké ticho. Potom učeníci počuli jeho slová: „Čo sa tak bojíte?! Ešte stále nemáte vieru?“ Vari mohli zahynúť, keď bol s nimi? Predsa aj vietor a more ho poslúchajú?

Kde bol Ježiš, keď v roku 1950 komunisti, ktorí bojovali s Bohom a s pravdou, likvidovali Gréckokatolícku cirkev v Československu? Kde bol Ježiš, keď najlepší synovia a dcéry tejto cirkvi boli prenasledovaní, nútení k zrade, zatváraní do väzníc, deportovaní na miesta, ktoré boli ďaleko od ich domov?

Hľa, on, ukrižovaný Pán, bol s nimi v jednej lodi, ktorá plávala uprostred víchrice, a do tejto lode udierali hromy šialenej ideológie, ktorá bojovala proti všetkému, čo sa spájalo s Bohom. On – Ježiš Kristus zdieľal s nimi svoj osud. On bol s nimi vo väzení, v uponižení, v pocite bezmocnosti, vo fyzickom a duchovnom utrpení. Mnohí

prenasledovaní vydali neskôr svedectvo, že vydržali vďaka vedomiu, že Boh bol s nimi, že ich neopustil. Hľadali silu v modlitbe a v hlbokej túžbe po Eucharistii, ktorej ich často pozbavili.

So svätým Pavlom mohli opakovať slová nádeje, ktoré sme dnes počuli: „Ak je Boh za nás, kto je proti nám?... Kto obžaluje Božích vyvolencov?... Kto nás odlúči od Kristovej lásky?... Ale v tomto všetkom slávne víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje. A som si istý, že ani smrť ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi“ (porov. Rim 8, 31-39).

Taká bola a je skúsenosť Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Bratia a sestry, touto skúsenosťou ste obohatili život celej Cirkvi, ktorá už dve tisíc rokov neprestáva plniť svoje poslanie hlásať Dobrú novinu, ktorú jej zveril Boží zakladateľ.

4. Boh odmenil vernosť Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Po prechode cez Červené more totalitného systému táto cirkev sa stala odolnejšou, duchovne mocnejšou a v novej spoločenskej a politickej situácii sa chopila nových úloh. Skutočným Božím darom sa stali mladí ľudia, ktorí odpovedali na hlas povolania a naplnili a naďalej naplňajú múry prešovského kňazského seminára. Vďaka tomu značný zástup mladých gréckokatolíckych kňazov deň čo deň vykonáva svoju službu hlásania Božieho slova, vysluhovania svätých sviatostí a slúži spoločenstvám Božieho ľudu. V tomto čase gréckokatolícka fakulta získala schválenie Apoštolskej stolice ako cirkevná fakulta. Na dve mariánske miesta, v Ľutine a v Litmanovej, každý rok putujú tisíce veriacich. V posledných pätnástich rokoch v Prešovskej eparchii vyrástlo 34 kostolov, 16 kaplniek, 36 iných pastoračných budov a tiež vzniklo 16 nových farností. Korunovaním celého procesu obnovenia a oživenia Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku bolo už spomenuté jej povýšenie na Metropolitnú cirkev *sui iuris*.

Hľa, to sú niektoré vonkajšie znaky životaschopnosti prešovskej cirkvi. Naproti tomu v srdci samého Boha sú zapísané duchovné postoje a skutky – ovocie milosti a svätosti ľudí, ktorí tvoria túto cirkev. Je za čo ďakovať Bohu.

5. Cirkev je spoločenstvom pamäti, pretože sa neustále vracia k veľkým spásonosným udalostiam, z ktorých vyrastá a ktoré predstavujú jej fundament. Cirkev sa predovšetkým vracia k veľkým udalostiam, akými boli život a smrť,

zmŕtvychvstanie a nanebovstúpenie Ježiša Krista. Tieto udalosti radikálne zmenili osud každého človeka a otvorili pred ním cestu, ktorá vedie k večnému životu v Božom kráľovstve. Cirkev žije aj históriou svojich dvoch tisícročí, pretože v tejto histórii nachádza potvrdenie Božej prítomnosti a starostlivosti o svet.

No Cirkev nežije iba minulosťou. Cirkev neustále otvára pred nami horizont definitívnej budúcnosti, ktorá čaká každého človeka a pre ktorú bol človek stvorený a povoláný. Tou budúcnosťou je život v Bohu navždy. Ten život sa začína už tu, na zemi, preto poslaním Cirkvi je viesť ľudí k Bohu, pomáhať im poznať Boha, vidieť jeho tvár, a to je tvár milosrdnej lásky.

Uvedomujeme si, že veľkým pokušením, ktorému čelí každý človek, osobitne v našich časoch, je pokušenie sebestačnosti – čiže, tak si zariadiť život, akoby Boh nejestvoval, akoby nám nemal čo povedať, akoby sa človek mohol spasiť vlastnými silami. Vieme, že to všetko je veľké nedorozumenie. Boh neohrozuje človeka. Boh mu neberie slobodu, pretože ho stvoril na svoj obraz a na svoju podobu. Boh nám nič neberie. On nám všetko dáva! V poľskom jazyku máme staré, múdre príslovie: „Bez Boga ani do progá.“ (Bez Boha ani krok.) Zo skúsenosti vieme, že keď je Boh v našom živote na prvom mieste, potom je všetko na svojom mieste.

6. Bratia a sestry – milí Slováci! Ďakujem arcibiskupovi metropolitovi Jánovi, že ma pozval na dnešnú slávnosť. Som mu vďačný, že každý rok v mesiaci máj privádza tisíce svojich gréckokatolíckych veriacich do krakovského Sanktuária Božieho milosrdenstva. Sme povzbudení vašou vierou. Z Krakova vám prinášam pozdrav cirkvi, ktorá vyrástla z mučeníckej smrti svätého biskupa Stanislava. Krakovská cirkev darovala celej Cirkvi svojho pastiera – kardinála Karola Wojtyłu, ktorý pred štyridsiatimi rokmi zasadol na stolec svätého Petra a svet ho mohol poznať ako Jána Pavla II.

Svätý Otec poznal ťažkú situáciu Gréckokatolíckej cirkvi vo vašej krajine, preto ju podporoval počas totality, a keď ste sa dočkali slobody, cestoval k vám ako apoštol jednoty, nádeje a pokoja. Nezabudnuteľným zostane stretnutie s vami v Prešove 2 júla v roku 1995, po kanonizácii košických mučeníkov. Som presvedčený, že svätý Ján Pavol II sa prihovára za vás pred trónom Najvyššieho a že sa teší z nášho dnešného stretnutia v Ľutine.

Prosme ho teda o ďalší príhovor, aby Gréckokatolícka cirkev na Slovensku verne plnila svoje poslanie v súčasnom svete, tvárou v tvár novým výzvam, pred ktorými

stojí celá Cirkev. O to isté prosme blahoslavených vašej cirkvi. Prosme o to svätých apoštolov Cyrila a Metoda a predovšetkým zverujme všetky svoje záležitosti Panne Márii, Matke Kristovej a Matke Cirkvi.

Prijmime dedičstvo viery, ktoré nám odovzdali naši predkovia a odovzdajme ho novej generácii. Robme to v duchu vďačnosti Bohu za všetko, za jeho milosrdenstvo voči nám.

Vráťme sa k otázke žalmistu: „Čím sa odvdáčime Pánovi za všetko, čo nám dal?“ Plní vďačnosti dnes odpovedzme: „Vezmeme kalich spásy a budeme vzývať meno Pánovo“ (porov. Ž 116, 13) – teraz i na veky vekov. Amen!

Stanisław kard. Dziwisz